

KANCAFIÚ MIKLÓS

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, ahol a kurta farkú malac túr, élt a világon egy gazdag ember. Na de annak a gazdag embernek olyan birtoka volt, hogy mindig ellopták róla a termést. Már azt sem tudta, mit vessen a földbe, hogy el ne lopják. Volt a faluban egy javasasszony, s ahhoz ment el tanácsot kérni.

– Nézze, öreganyám, ebbe s ebbe a földembe akármit teszek, örökké ellopják, csak a tarlójával maradok.

– Hej – azt mondja a javasasszony –, megtanítlak én! De mi lesz az áldomás?

– Amit követel, mindent megadok – felelt a gazda.

– Hát akkor figyelj ide: itt van, látod, ez a három liter borsó, vegyítsd oda a búza közé, s úgy vedd el, mert ha valaki enni fog belőle, akár tolvaj, akár nem, hát egy nagy borsószem nő az orrára – mondta a javasasszony.

– El van intézve, öreganyám – köszönt el a gazda, avval szépen elvitte a borsót. Újra felszántotta a birtokot, megboronálta, aztán bevetette. Amikor megnőtt s beért a búza, jöttek az aratók, hogy arassák le: jó búza volt, helyből csak úgy dőltek a kévék. De a borsóhoz nem nyúlt senki. Délben a szolgálóleány hozta az ebédet. Mikor elért a föld végéhez, meglátott egy szép borsóhüvelyet. Rögtön leszakította, kibontotta, s a borsószemeket egyből bekapta. Akkora szem borsó nőtt az orrára, hogy erősen nagy. Na de nézték az aratók, hogy mi lelte azt a leányt olyan hirtelen, de szóra sehogy sem tudták venni. Mikor megebédeltek, a szolgálóleány összeszedett mindenféle edényt, s elindult haza. Otthon mindjárt megkérdi a gazda:

– Mi lett veled, s honnan az a nagy borsószem az orrodon?

– Hagyja el – azt mondja –, mert a birtokon megettem valami borsót, s ejsze attól való – felelte a leány.

– Ej, fiam – mondta a gazda –, bár mondtam volna, nehogy a borsóhoz nyúljatok, de már mindegy. Hadd el, mert valahogy lekerül onnan.

Avval kapta magát a gazda, s ismét elment a javasasszonyhoz. Panaszolja neki, hogy né, mi történt, mert éppen a szolgálóleány kóstolta meg a borsót.

– Semmi baj – feleli a javasasszony –, csak a leánynak meg kell csókoljon akárki pakulárfélét, mert akkor a borsószem a másikkra ragad.

Úgy is lett, künn a hegyen volt egy pakulár, s őrizte a juhokat. Elment a szolgálóleány egyenesen oda, s a pakulárt egyből megcsókolta. Hát csakugyan, a borsószem átragadt a pakulár orrára, akárhogy fordult, le nem esett. Na de most a pakulár kezdett búsulni, hogy mitevő legyen. Elhatározta, hogy elmegy ő is a javasasszonyhoz tanácsot kérni. Mikor a javasasszony meglátta, egyet kacagott. Azt mondta:

– Ne búsulj semmit, te pakulár, csak holnap reggel akivel leghamarabb találkozol, szorítsd magadhoz, s csókold meg rögtön, mert a borsószem azon ragad.

Hát másnap reggel a pakulár összetalálkozott a pappal. Mindjárt odaszökött, s a papot összevissza csókolta. Avval a borsószem ráragadt a papnak az orrára. Hát most a pappal lett a baj, mert a sok nép elé most hogy álljon oda. Erős bánatnak vetette magát, aztán ő is odafolyamodott az öregasszonyhoz. Azt mondja a javasasszony:

– Hallgasson ide, plébános úr, nincs mit teketóriázni, mert csak úgy szabadulhat meg a borsótól, ha hozzáúrolódik valami állathoz, hogy arra átragadjon.

Rögtön a pap kiment a határra, s egy kancalóhoz hozzáúrolódott. Szépen a kancára ragadt a borsó. Telt-múlt az idő, hát ettől a borsószemtől a kancalónak született egy olyan csitkója, hogy fele ember, fele lóforma volt. Mindjárt meg is szólalt.

– Na, édesanyám, most elmenyek szolgálni, szerencsepróbálni.

– Várj még, fiam – felelte a ló –, s szopjál még hét esztendeig, mert te még semmi nem vagy. Mert ott van, látod, az a nagy fa, s hadd lám, húzd ki a földből, csapd úgy oda, hogy legyen belőle tizenkét szál deszka.

Megmarkolta a csitkó a nagy fát, de biza meg sem tudta mozdítani. Akkor visszamaradt, s még szopott hét esztendeig. Mikor a hét esztendő letelt, hát mondja az anyja:

– Lássuk, s azt a fát próbáld megint kihúzni.

Már olyan erős volt, hogy egyből kihúzta. Úgy odavágta a földhöz, hogy tizenkét szál deszka hasadt ki belőle: olyanok lettek, mintha fűrészszel vágták volna el.

– Na, most mehetsz a széllal versenyt, csak ügyelj magadra. Mától kezdve te vagy Kancafiú Miklós – mondta az anyja.

Akkor szépen Kancafiú Miklós elment világot látni. Ment, mendegélt, erdőn-mezőn, árkon-bokron, mindenben keresztül, hát egyszer érzi, hogy olyan szomjas, s ivóvíz kellene. Néz erre is, néz arra is, keresi a vizet, hát meglát egy kicsi patakot: szépen csörömbölt, de a vize olyan zavaros volt, mint a valóságos moslék. Azt mondja Kancafiú Miklós:

– Miért tud ilyen zavaros lenni, mikor eső sem volt, se semmi, hát ki zavarja?

Rögtön elindult a patak mentén, hát látja egyszer, hogy egy ember fogja a köveket, s egyre-másra morzsálja a vízbe.

– Állj meg, te ember – azt mondja –, s ne morzsáld a követ, mert inni akarok!

De az ember még reá sem hederített.

Avval odament Kancafiú Miklós, megragadta az embert, s úgy odavágta a patak széléhez, hogy megnyekkent belé.

– Ej, Kancafiú Miklós – szólalt meg az ember –, még akkor ismertelek, mikor az anyád méhiben akkora voltál, mint a borsszem, s tudtam, hogy lesz veled találkozásom. De most ne bántsál többet, inkább társadul szegődöm.

– Akkor gyere, s legyél a társam – felelte Kancafiú Miklós.

Avval szépen kezét fogtak, s megcsókolták egyik a mászt. Azt kérdi Kancafiú Miklós:

– Hát téged hogy hívnak?

– Az én nevem Kőmorzsáló – felelte az ember.

Jól van, együtt indultak, egymástól többet el nem maradtak. Mentek, mendegéltek, egyszer beértek egy rengeteg nagy erdőbe. Hát csak nézik, hogy abban az erdőben olyan görbék a fák, mint éppen a görbe ujjam.

– Mi lehet itt, hogy nincsen sehol egyenes fa, hát ez miféle erdő lehet? – csodálkozott Kancafiú Miklós.

Jobban szétnéznek, s akkor látják, hogy egy ember sorra veszi az egyenes fákat, s ezt is, azt is görbeszti el.

Ej, megharagszik Kancafiú Miklós, s reakiált az emberre:

– Héj, hát mért görbeszted el a drága szép egyenes fákat?

De az ember fel sem figyelt a szóra. Avval Kancafiú Miklós odament, megragadta az embert a derekánál fogva, s úgy odavágta az egyik fához, hogy még a fa kettőbe hajlott.

– Ej, Kancafiú Miklós – szól az ember –, rég tudok én rólad, s azt is tudtam, hogy lesz veled találkozásom. De ne bántsál többet, mert jó barátod leszek, s veled tartok, hogyha megengeded.

– Megengedem én – felelte Kancafiú Miklós. – De téged hogy hívnak?

– Én Fahorgasító vagyok – azt mondja.

Avval jó, már hárman voltak, s mentek tovább. Addig mentek, hogy elértek egyszer egy nagy pusztásra. Volt a pusztás közepén egy kicsi házikó. Azt mondja Kancafiú Miklós:

– Vajon ki lakik benne, s nézzük meg!

Odamennek a házikóhoz, megnyitják az ajtót, de sehol senki. Hanem az asztalon van három tányér étel, s három porció kenyér.

– Na, itt ehetünk is – mondta Kancafiú Miklós.

Avval mindjárt asztalhoz ülnek: megeszik az ételt, s elhatározzák, hogy itt meghálnak. Le is feküdtek, de Kancafiú Miklósnak nem jött álom a szemére. Hát úgy tizenkét óra körül előterem három szép tündérleány. Rögtön félrehúzzák az asztalt, s nekifognak táncolni; olyan gyönyörű leányok voltak, hogy erősen szépek. Táncoltak s énekeltek ott egy órát, avval hirtelen odalettek. Mondja reggel Kancafiú Miklós, hogy ő az éjjel miféle három leányt látott. Másnap este már alig gyózték kivárni az éjfél. Jöttek megint a tündérleányok, s kezdtek táncolni: összefogózkodtak szépen körbe, s úgy mulatták magukat. Akkor Kancafiú Miklósék felszöktek az ágyból, s mind a három tündérleányt elmarkolták. Hát megszólal a legnagyobb tündérleány:

– Ej, Kancafiú Miklós, mi elég jól meg is lennénk veletek, de ha nem vigyáztok reánk, minket nemsokára elvisznek.

Másnap aztán Kancafiú Miklósék indultak vadászni: beosztották egymást, hogy Kőmorzsáló maradjon otthon; főzzön, s a három tündérleányt vigyázza meg. Nekifogott Kőmorzsáló főzni; hát egyszer jött egy arasznyiforma ember. Térdig érő veres szakálla volt, s apró, piros kicsi szeme. Köszönt illedelmesen:

– Jó napot, Kőmorzsáló – azt mondja –, s tudd meg, hogy én vagyok Iszkáp.

– Jó napot! Hát te még beszélni is tudsz? – csodálkozott Kőmorzsáló.

– Hogyne tudnék! De te mit főzöl azon a kályhán?

– Itt né, főzöm a húst – felelte Kőmorzsáló.

– Na, ha igen, hát adsz-é nekem belőle?

– Nem adok – azt mondja –, mert hogy is adnék, amikor a társaimnak főzöm – válaszolta Kőmorzsáló.

Akkor Iszkáp odament a láboshoz. Bele akart nyúlni, de Kőmorzsáló a kezére csapott a fakanállal. Megmérgeződött Iszkáp, ahajt megmarkolta Kőmorzsálót, s lenyomta hanyatt az ágyon keresztül. Akkor vette a lábost, s húst reaöntötte Kőmorzsáló mellére, s onnan mind egy falásig megette. Amikor végzett, mindjárt odalett.

Na de estére hazakerültek Kancafiú Miklósék, s éhesek voltak erősen, de nem volt mit megegyenek. Azt kérdi Kancafiú Miklós:

– Ugyan biza, Kőmorzsáló, hát reggel óta nem főztél semmit?

– Né, hogy jártam – azt mondja –, mert itt járt Iszkáp, s a mellemről megette az egész húst – felelte Kőmorzsáló.

– Semmi baj – szólt közbe Fahorgasító –, mert holnap én maradok itthon, aztán meglátjuk.

Úgy is lett, másnap csakugyan Fahorgasító maradt otthon, de pontosan ő is úgy megjárta: jött Iszkáp, kérte a húst, s hogy nem kapott, bele akart nyúlni a lábosba. Fahorgasító is reacsapott a fakanállal. Na, ha igen, Iszkáp ahajt megragadta Fahorgasítót is, s lenyomta hanyatt az ágyon. A lábosból a húst a mellére öntötte, s mind egy falásig megette. Avval továbbállt.

Harmadik nap már Kancafiú Miklós maradt otthon. Mikor a legjobban főtt a hús, hát jött megint Iszkáp.

– Jó napot, te Kancafiú Miklós!

– Jó napot, Iszkáp! – azt mondja.

– Ej, Kancafiú Miklós, tudd meg, azótától ismerlek, hogy az anyád méhiben akkora voltál, mint egy borsszem. Hát adsz-é nekem egy kicsi húst? – kérdezte Iszkáp.

– Én biza nem adok – felelte Kancafiú Miklós.

Iszkáp megint be akart nyúlni a lábosba, de Kancafiú Miklós olyant vágott reá a kanállal, hogy erősen nagyot. Na de Iszkáp nekiszökött Kancafiú Miklósnak, hogy nyomja reá az ágyra. De hiába, mert Kancafiú Miklós belékapaszkodott a szakállába: volt az udvaron egy nagy fiatőke, s oda kivitte. Vette a fejszét, hasadékot vágott a tőkébe, s Iszkáp szakállát oda beleszorította.

– Na itt ülhetsz, amíg a társaim megjönnek – mondta Kancafiú Miklós.

Igen ám, de nagyobb ördög volt annál Iszkáp. Mert alighogy félrefordult Kancafiú Miklós, csak nekiveselkedte magát, s úgy eltűnt, hogy a fatőkét is elvitte, s el még a három tündérleányt

is. Estére hazakerült Kőmorzsoló meg Fahorgasító, hát nincsenek a leányok. Most mit csináljanak? Ahajt szépen elhatározzák, hogy elmennek a leányok felkeresésére. Mindjárt megindultak, mentek, mendegéltek mindenütt a fatőke nyomán. Egyszer elértek egy nagy lyukhoz, a tőke nyoma éppen odavezetett. Azt mondja Kancafiú Miklós:

– Csináljunk faháncsból egy hosszú kantárt, s azon ereszkedjünk le, mert ejsze a fekete világban vannak.

Meg is csinálták hamar a kantárt, s azon kezdtek tanakodni, hogy melyikük menjen le. Mondja Kőmorzsoló, hogy ő nem megyen. Mondja Fahorgasító, hogy ő se megyen.

– Jobb, ha békét hagyunk az egésznek, s elmenyünk egyéb felé – javasolták.

– Azt már nem lehet, mert a három leányt meg kell szabadítani – felelte Kancafiú Miklós.

Avval mindjárt fogta magát, s szépen leereszkedett a fekete világba. Amikor leért, hát szép vidéket látott maga körül s utakat mindenfelé. Most merre induljon? Elindult egyfelé, ment, mendegélt, addig ment, hogy egyszer rátalált egy szép kastélyra. Tiszta aranyból volt a kastély, s éppen a legkisebbik tündérleány volt kikönyökölve a kilencvenkilencedik emeleten.

– Hej – azt mondja Kancafiú Miklós –, hogy tudtál te ide eljönni? S gyere, mert azért jöttem, hogy visszavigyelek a fehér világba.

Azt feleli a leány:

– Nagy fába vágta a fejszédet, Kancafiú Miklós, de ha csakugyan idejöttél, akkor feljöhetsz. Kancafiú Miklós mindjárt fel is ment.

– Baj van – azt mondja a leány –, mert tudd meg, hogy Iszkáp eladott engem a kilencfejű sárkánynak. Most éppen odavan világot pusztítani, de mindjárt jön haza, s elbánik veled.

– Hát milyen jellel jön, amikor jön?

– Olyan jellel – azt mondja –, hogy előre hazadob egy vasbuzogányt, amelyik úgy elkezd forogni, hogy az ételét egyből meghűti: ne legyen se hideg, se forró.

– Na ne búsulj semmit, mert minden eligazodik – mondta Kancafiú Miklós.

Avval kiment rögtön az aranyhíd alá, s a kardja hegyét kidugta az egyik repedésen. Amikor a sárkány odaért a hídra, a lova megbotlott a kardban, s tízannyit ugrott vissza, mint amennyit jött eléfelé. Azt mondja a kilencfejű sárkány:

– Ej, kutyák igyák véredet, hollók egyék húsoadat! Hát kitől tartasz, s kitől félsz úgy? Attól az egy Kancafiú Miklóstól? Mert ha itt volna, rögtön pornak adnám.

– Itt vagyok – azt mondja –, s birkózzunk vagy vagdalkozzunk? – szökött elé Kancafiú Miklós.

– Egyszer birkózzunk – felelte a kilencfejű sárkány.

Nekifogtak birkózni: addig birkóztak, hogy egyszer kétfelé estek.

– Na – azt mondja – most egyet pihenünk – mondta a sárkány.

Megpihentek, aztán hozzákezdtek vagdalkozni. Vágták egymást egy jó fél órát, hát egyszer Kancafiú Miklós háromszor úgy hozzáújtott a sárkányhoz, hogy annak mind a kilenc feje lehullott. Akkor összedarabolta diribdarabra, még korpával is lehintette, s a madarakkal megetette. Így a legkisebbik tündérleány meg volt szabadítva.

– Szívemnek szerelme, lelkemnek kegyese – mondta Kancafiú Miklós –, mától kezdve többet senki sem háborgat. Addig itt maradsz, amíg a másik két testvéredet meglelem.

Avval továbbindult Kancafiú Miklós, addig ment, hogy egyszer elért egy szép gyémántkastélyhoz. Hát a kilencvenkilencedik emeleten a középső tündérleány van kikönyökölve.

– Ej, Kancafiú Miklós – szólta a leány –, hát hogy bírtál ide eljönni, mikor itt még a madár sem jár?

– Hogyne jöttem volna – azt mondja –, mikor téged ki kell szabadítsalak – felelte Kancafiú Miklós.

– Nagy fát mozgatsz – mondta a leány –, mert Iszkáp engem a tizenkét fejű sárkánynak

hozott el, aki most éppen odavan országot pusztítani.

– Hát milyen jellel jön, amikor jön? – kérdezte Kancafiú Miklós.

– Olyannal – azt mondja –, hogy ezen a virágágyáson amennyi szép zöld virág van, mind tiszta pirossá válik – felelte a tündérleány.

– Na ne búsulj semmit, mert minden jóra fordul – mondta Kancafiú Miklós.

Hát egyszer nézik, hogy a virágok mind pirossá változtak. Rögtön ellép Kancafiú Miklós, s bebújik a gyémánthíd alá. A kardot itt is kidugta az egyik kicsi résen. Már jött a tizenkét fejű sárkány. Megbotlott a lova, hogy tízannyit ugrott vissza, mint amennyit jött elé.

– Cu-ú – azt mondja –, kutyák igrák véredet! Hát kitől tartasz, kitől félsz úgy, attól az egy Kancafiú Miklóstól? Mert ha itt volna, még a porát is szélnek adnám – mondta a tizenkét fejű sárkány.

Avval csak eléugrott Kancafiú Miklós:

– Itt vagyok – azt mondja –, s birkózzunk vagy vagdalkozzunk?

– Egyszer birkózzunk – felelte a tizenkét fejű sárkány.

Nekifogtak birkózni, addig birkóztak, amíg ketten kétfelé dőltek.

– Na, most megpihenünk, akkor fogjunk neki vagdalkozni – javasolta a sárkány.

Megpihentek, aztán kardot rándítottak, s addig sújtottak össze, hogy Kancafiú Miklós lesújkolta a sárkánynak mind a tizenkét fejét. Eperszemről eperszemre összedarabolta, korpával lehintette, s a madarakkal megetette. Akkor felment megint a kastélyba, s mondta a leánynak, hogy addig megy tovább, amíg a legnagyobb testvérét kiszabadítja.

El is indult, addig ment, hogy egyszer elért egy tiszta ezüstvárhoz. A legnagyobb tündérleány itt is az ablakban várta.

– Ej, Kancafiú Miklós, hogy tudtál ide eljönni, mikor itt még a madár sem reppenhet el? – kérdezte a leány.

– Én eljöttem – azt mondja –, s jöttem, hogy szabadítsalak ki – felelte Kancafiú Miklós.

Avval felment az ezüstvárba, hát akkor tudja meg, hogy a leányt a huszonnégy fejű sárkány tartja elfogva, aki éppen odavan országot kerülni.

– Nem baj – azt mondja Kancafiú Miklós –, csak mondd meg, hogy milyen a jele, mikor jön haza az urad.

– Az a jele, hogy van itt a kapu sarkánál egy háromszögletű piros cserép. Amikor az a piros cserép tiszta fehérre változik, már nincs is messze – felelte a leány.

– Semmi baj, mert én elintézem – mondta Kancafiú Miklós.

Hát csakugyan, egyszer nézik a cserepet, s tiszta fehérre van átváltozva. Elmenyen ki Kancafiú Miklós, s bebújik az ezüsthíd alá. Jön egyszer a huszonnégy fejű sárkány egy olyan lóval, hogy négyméteres kék és veres lángot eresztett ki az orralikán. Megbotlott a kardban, hát ez is tízannyit ugrott vissza, mint amennyit jött előre.

– Hej – azt mondja a huszonnégy fejű sárkány –, hollók egyék húsoadat, kutyák igrák véredet! Hát kitől tartasz, kitől félsz úgy, attól az egy Kancafiú Miklóstól? Mert ha itt volna, még a porát is szerteszőrnám.

Elégrik erre Kancafiú Miklós:

– Itt vagyok – azt mondja –, s birkózzunk vagy vagdalkozzunk?

– Előbb birkózzunk – felelte a huszonnégy fejű sárkány.

Neki fogtak birkózni: Kancafiú Miklós megfogta a sárkányt, s belenyomta térdig a száraz földbe. De a sárkány egyből kiugrott, s neki Kancafiú Miklósnak. Addig s addig, hogy mégis a huszonnégy fejű sárkány süllyedt a földbe, már csak a huszonnégy feje látszott ki. Akkor Kancafiú Miklós vette a kardot, pattogtatta-pattogtatta, s levágta sorra az összes fejeket. Amikor kész lett, felment az ezüstvárba, s hívta a leányt, hogy indulhatnak hazafelé. Útközben magukhoz vették a másik két tündérleányt is, s addig jöttek, hogy szépen visszaértek ahhoz a lyukhoz, amelyik a fehér világba vezet. Kancafiú Miklós megfogta a kantárt, s jól megrázintotta.

Kőmorzsáló és Fahorgasító már tudta, hogy mi a helyzet, s kezdtek húzni kifelé. Előbb kihúzták a legkisebbik tündérleányt, aztán a középsőt, végül pedig a legnagyobbikat. Negyedszer is leengedték a kantárt Kancafiú Miklósnak.

– Ej – gondolta Kancafiú Miklós –, ejsze jobb, ha előbb próbát teszek.

Kikeresett egy olyan nehézségű követ, mint amilyen volt az ő nehézsége, s azt kötötte a kantárra. Akkor jelezte, hogy lehet húzni. Kihúzták félig, onnan aztán úgy visszaeresztették, hogy a kő egészen porrá ment.

– Na, ha én ültem volna fel, szépen porrá változtam volna – mondta Kancafiú Miklós.

Nem volt mit tenni, mindjárt elindult más útra. Elért egyszer egy akkora tóhoz, hogy az egyik szélétől a másikig nem lehetett látni. Volt a tónak a legszélén egy csonka fűzfa, a csonka fűzfa tetejében pedig volt egy fészek. Abban volt hét griffmadárfiú. Azok akkorán sírtak, akkorán jajgattak, hogy erősen nagyon. Odament Kancafiú Miklós, s azt kérdi:

– Jaj, hát miért sírtok s miért zakotáltok úgy?

– Hej, Kancafiú Miklós – felelte a hét griffmadárfiú –, hát hogyan sírnánk, mikor jön mindjárt a nagy sárkánykígyó, s elpusztít minket.

– Na, ne búsuljatok, mert éppen azért jöttem ide, hogy vigyázzak reátok. Inkább engem egyen meg az a sárkánykígyó, mert én is vagyok akkora, mint amekkorák ti heten együtt – mondta Kancafiú Miklós.

Avval szépen odaállt a fűzfa mellé, s kihúzta a kardot. Egyszer buggyant egyet a víz, s a kígyó kidugta az egyik fejét. Buggyant másodszor, s a más fejét is kidugta. Kancafiú Miklós a karddal mindjárt odacsapott. Buggyant harmadszor, de azt is Kancafiú Miklós lecsapta. Addig szépen, hogy sorra lecsapta a sárkánykígyónak mind a hét fejét. Összedarabolta diribdarabba, s odadobta a madaraknak. Hát olyan étkezés kezdődött, amilyent a világ sem látott. A kicsi griffmadarak azt sem tudták, hogy miként hálálkodjanak Kancafiú Miklósnak, hiszen megmentette őket a biztos haláltól. Azt mondták:

– Megállj, Kancafiú Miklós, s ne menj sehová, mert mindjárt jön haza édesanyánk, s tudja meg ő is, hogy ki volt a mi megmentőnk.

Jött is egyszer a nagy griffmadár, akkora volt, hogy erősen nagy.

– Jaj, lelkem gyermekeim, hát ti éltek – azt mondja –, mert hét esztendő alatt még senkit sem kaptam élve. Mi lett a sárkánykígyóval?

– Ott van – azt mondja –, s jó helyen van, mert Kancafiú Miklós megölte – mondták a griffmadárfiókák.

– S hová lett Kancafiú Miklós?

Mindjárt megmutatták, hogy merre létezik, hát a nagy griffmadár odament, s egyből lenyelte: úgy odalett Kancafiú Miklós, mintha nem is lett volna. Na de kezdett sírni s vergelődni a hét griffmadárfiú, hogy ez miféle dolog, hát csak ennyit érdemel az ő megmentőjük.

– Na ne búsuljatok, mert rögtön kiköpöm – mondta a nagy griffmadár.

Avval szépen kiköpte Kancafiú Miklóst. Azt mondja neki:

– Ej, Kancafiú Miklós, még akkor ismertelek, amikor az anyád méhében akkora voltál, mint egy borsszem, de akkor még nem gondoltam arra, hogy te az én gyermekeimet megmented a haláltól. Most mivel fizesselek ki, hogy ezt cselekedted velük?

– Nekem egyebet semmit, csak vigyél fel engem a fehér világba – felelte Kancafiú Miklós.

– Na jó, akkor kiviszlek – mondta a griffmadár –, de csak olyan formálag, ha megnyúzol nekem száz bihalat. Annak a száz bihaltnak a bőrét összevarrod, s csinálsz egy olyan átalvetőformát. Az egyik felébe beleszűrsz az egész húst, a más felét pedig megtöltöd vízzel. Felteszed a hátamra, s melléje ülsz is. Elindulunk kifelé, s amikor én nyújtom a fejemet jobb felé, beledobsz a számba egy darab húst, ha bal felé nyújtom, akkor öntsz belé egy ital vizet. Így aztán kiérünk a fehér világba.

Úgy is lett, vette Kancafiú Miklós a kardját, s megnyúzott száz bihalat. Összevarrta a bőroket,

megcsinálta az átalvetőformát, s az egyik felét megtöltötte hússal, a másfelét pedig tiszta vízzel. Feltette az egészet a griffmadár hátára, s avval elindultak. Mikor a griffmadár jobb felé tartotta a fejét, adott neki egy darab húst, mikor a másfelén nyújtotta hátra, öntött egy ital vizet. Addig s addig, hogy egyszer elfogyott minden hús. Fogta magát Kancafiú Miklós, s hamar lecsapott a combjából egy jókora darabot.

– Ej – azt mondja a griffmadár –, miféle hús ez, mert más az íze?

– Más – azt mondja –, mert a lábamból vágtam ki – felelte Kancafiú Miklós.

Avval szépen kiértek a fehér világba. Kancafiú Miklós megköszönte a griffmadárnak, hogy eddig elhozta, aztán elindult az útjára. Ment, mendegélt, hát egyszer reatalált két kastélyra. Látja, hogy a kastély előtt egy kicsi gyermek őrzi a disznókat. De annak a gyermeknek a teste, az arca, mindene tiszta kék. Azt kérdi Kancafiú Miklós:

– Hallod, te gyermek, kinek vagy te a fia?

– Én – azt mondja –, valamikor Kancafiú Miklósnek voltam a fia, de apám elmaradt a fekete világba, édesanyám pedig Fahorgasítónak és Kőmorzsálónak a szolgálja lett.

– Hát a tested miért olyan kék?

– Azért – azt mondja –, mert az egyik este Fahorgasító, a másik este Kőmorzsáló kínoz el, hogy a kocák miért nincsenek ellakva.

– Na hadd el, fiam – mondta Kancafiú Miklós –, mert most minden a helyére fordul.

Avval elindult fel a kastélyba. Megfogta Kőmorzsálót, s egyből kipenderítette az udvarra. Bement a másik kastélyba is, s onnan Fahorgasítót kerítette elő. Azt mondta nekik:

– Tudjátok meg, hogy én vagyok Kancafiú Miklós, akit elhagytatok a fekete világba. Most becsülettel kell szolgáljunk: hoztam ide három kardot, hogy dobjuk fel őket a levegőbe. Aki igazságos a másikkal szemben, az maradjon életben, aki pedig nem, az mindjárt elpusztuljon.

Úgy is lett, mindjárt felhajították a három kardot, de Kancafiú Miklóstól még messze-messze hullt le a kard, Kőmorzsáló és Fahorgasító pedig rögtön szörnyethalt. Arra már jött is elő a szolgáló asszony: ez volt a legkisebbik tündérleány. Megismerte Kancafiú Miklóst, s olyan öröme keltek, hogy azt elmondani sem lehet.

Aztán felosztották egymás között a két kastélyt. Az egyik maradt Kőmorzsáló és Fahorgasító két asszonyának, a másikba pedig beköltözött Kancafiú Miklós a feleségével és a kicsi fiával.

Azótától boldogan élnek, ha meg nem haltak.

Forrás: *Kibédi népmesék Ráduly Jánostól*. Gyűjtötte: Ráduly János. Szerkesztette és válogatta Dala Sára. Illusztrálta: Streicher András. Hagyományok Háza, Budapest, 2020.